

kun skal stee, naar de tage fast Ophold her i Landet; men han undtager dem end yderligere, idet han siger, at naar de ere „optagne“ i Bornholms Militz og derfra medbringe Permisjonspas, saa skulle de ogsaa være frie. Man vil nu let indsee, at det vil blive det ordinære Tilfælde, at man skaffer sig et Permisjonspas, før man flytter herover, og hvad enten man saa tager fast Ophold eller kun midlertidigt Ophold, bliver man paa den Maade fuldstændig fri for Værnepligten. Dette synes saameget mere urigtigt, som det erede Medlem for det befarnede Mandskab paa Bornholm har foreslaaet de samme Vilkaar som for det befarnede Mandskab i den øvrige Deel af Kongeriget, hvorved Bornholmerne blive deelte i to Dele, af hvilke den ene er stillet langt uheldigere end den anden. Søvrigt er den anden Post af hans Forslag, om jeg tør sige det, ikke correct redigeret. Der staaer nemlig: „De Sørullen tilførte Bornholmere“, men der staaer intetsteds i hans Forslag Noget om, hvorledes de blive tilførte Sørullen. Det burde vistnok have været udtrykt saaledes: „De befarnede Bornholmere behandles efter de for befarnede Søfolk i Almindelighed gjældende Regler“, men ikke: „De Sørullen tilførte Bornholmere“ etc.

Det næste Endringsforslag, der foreligger, er stillet af det erede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds (Krog) i Forening med 2 andre erede Rigsdagsmænd her ligeoverfor (Knudsen og Neergaard), og det gaaer ud paa, at ikke alene de Geistlige, men ogsaa de fast ansatte Skolelærere skulle udslettes af Rullen. Udvalget har ikke kunnet tiltræde dette Endringsforslag, idet man er gaaet ud fra den almindelige Betragtning, at man helst maatte ønske, at der slet ikke findes nogen Undtagelse fra Værnepligten Sted. Enkelte Stemmer i Udvalget have endog hævet sig for, at selv den Fritagelse for Værnepligten, som Geistligheden har, skulde bortfalde; men Udvalgets Fleertal har dog meent, at Opinionen var saa stærkt derimod, at man ikke burde modsætte sig den, især da man dog ikke kunde faae noget synderligt Udbytte deraf. Det er nemlig klart, at der, selv om det blev vedtaget, at de Geistlige skulde være Værnepligten underkastede, kun vilde indvindes

et meget ringe Antal Mænd for Landets Værn. Dette er imidlertid ogsaa den eneste Indrømmelse, som Udvalget har troet at kunne gaae ind paa; thi naar man først kommer ind paa Undtagelsernes Omraade, saa er man inde paa en meget farlig Vej. Det er jo bekjendt, at der findes og navnlig tidligere fandtes mange Undtagelser fra Værnepligten. Saaledes kunde en Matros ved at gifte sig erhverve sig det, man kalder et Togt, det vil sige, han havde allerede derved, at han havde giftet sig, gjort et Slags Værnepligt, og for hver Gang, hans Kone fik et Barn, saa fik han et Togt til; hver Gang, man troede at kunne faae fat paa ham, saa skaffede Konen ham et nyt Barn, der forsøgede hans Togtrække; hun fik bestandig flere Børn, saaledes at hans Tour albrig kom. Skjøndt det nu kan være meget beklageligt at sende en gift Matros til Orlogs, saa vil det dog let indsees, at det er en Undtagelse, man ikke kan gaae ind paa. Dette gjælder imidlertid ikke alene om dette Forhold, men der er jo i det private Liv en Mangfoldighed af Tilfælde, hvor man kunde ønske, at der kunde stee Undtagelse fra Værnepligten. Hvem vilde f. Ex. ikke ønske, at en Gaardmands Enkes eneste Søn, der er hendes Støtte, hendes første Arbejder og hendes bedste Raadgiver, kunde blive hjemme hos hende, eller at en fattig Student, som ved sine Informationer søger at uddanne sig i sine Studier, og samtidig dermed understøtter en fattig Moder eller Fader, kunde blive fri for Værnepligten, eller at en Musikus, der ved sit Instrument skaffer Brødet til sig og et Par smaa Søstende, som han holder i Skole, kunde blive fri for Værnepligten, kort sagt, man kunde i saa Henseende nævne Exempler i det Uendelige. Det vil imidlertid ikke være saameget farligt for deres Bedkommende, som man kunde ønske at undtage, som for dem, der uden at høre under Undtagelsesreglen vilde see at skyde sig ind under den. Det er klart, at en Mængde Folk paa en kunstig Maade vilde see at komme i en saadan Stilling, at de derved kunde blive frie for Værnepligten. Man vil maastee sige: „Ja, det er heller ikke paa Grund af Skolelærernes Livsforhold, det er ikke paa Grund af deres knappe Naar, at vi foreslaae, at de skulle være fritagne for Værnepligten, det er paa Grund